

ЕПИСТОЛА VI.

Дела Рима ^{12/24}. Септемврие 1855.

Nic ubi conspicui venerabilis amphitheatri
Erigitur moles, stagna Neronis erant.
(Martialis, De spect. Epigr. II.)

Амфитеатрѣзъ Флавіѣ, каре се vede
къ стѣндѣзъ дн чеа маі mare парте а са, се
ачепѣ де кѣтрѣ Флавіѣ Веспасіанѣ, се континѣзъ де
ѣтрѣ Фііѣзъ съѣ Titѣ, ши се комплаіні де кѣтрѣ
Domitianѣ,*), не локѣлз каре се нѣміа дн веііме
Ceroliensis, знде ши фѣксѣсе Nerone локѣлз челе
mare**), днпре Палатинѣ, Челиѣ ши Есчилиѣ. Мъ-
ринеа ши сплендореа ачестѣі edifiѣдѣзъ естраордѣ-
нарѣі фѣ аша де днпѣіторѣ днкъѣтѣ Мардіале
ѣ се дндоі алѣ префери оперілорѣ челорѣ маі
пенѣміте дн лѣте, пірамиделорѣ Едіпѣтѣлі, лаво-
рѣсітѣділорѣ Бабілонѣлі, темплѣлі Dianei дела
Ефесѣ, маѣсолѣлі дн Каріа***). — Фіѣѣра ачестѣі

*) Fecit et nova opera item amphitheatrum urbe media, ut destinasse comperat Augustum. (Suetonius in Vespasiano c. 9.) — Divus Vespasianus Im. prior tribus gradibus amphitheatrum dedicavit. Divus Titus Imp. amphitheatrum a tribus gradius patris sui duos adjecit. Domitianus Imp. amphitheatrum usque ad clypea. (Catalogus Imp. Rom. ab Eccardo editus.)

**) Item stagnum maris instar circumseptum aedificiis ad urbium speciem. (Suetonius in Nerone c. 31.)

***) Barbara pyramidum sileat miracula Memphis,
Assiduus jactet nec Babilona labor;
Nec Triviae templo molles laudentur honores,
Dissimuletque Deum comibus ara frequens;
Aere nec vacuo pendentia Mausolea,
Laudibus inmodicis Cares in astra ferant;
Omnis Caesareo cedat labor amphitheatro.
Unum prae cunctis fama loquatur opus

(Martialis, De Spect. Epigr. I.)

edifiѣдѣзъ есте еліпѣікѣ. Асѣеа чеа mare есте дн-
дрептатѣ спре форѣ, ши аре о лѣнѣіме де 650
пічіорѣ; асѣеа чеа мікѣ аре 545 пічіорѣ; асѣеа чеа
mare а аренеі е лѣнѣгѣ де 265, еарѣ чеа мікѣ де
160 пічіорѣ Edifiѣдѣлз днпрегѣзъ есте копнѣсѣзъ дн
патрѣзъ контігнѣчііні сѣпернѣсе, а кѣрора днѣлѣіме
тоталѣ есте де 173 де пічіорѣ. Піластріі естерні
де масѣе де пѣтрѣ тѣвѣртнѣ сѣнт дн нѣтерѣ де
80, карі днѣзъ тотѣ атѣте аркѣрі. Фіѣкаре контігн-
нѣчііне естернѣ корреспѣнде зпѣі атѣвѣлакѣ іп-
тернѣ, каре Сербіа де комѣнпнѣчііне ла трептеле
де пе карі се vedeа спектаклѣлз. Челе дн тѣіѣ
треі контігнѣчііні естерне форматѣ де 80 де ар-
кѣрі сѣнт декорате кѣ семіколѣтне днкрѣстате,
карі дн чеа де ціосѣ сѣнт де ordinea дорікѣ, дн
а дѣѣа де чеа іонікѣ, дн атреіа де чеа коріпѣікѣ.
Контігнѣчіінеа а патрѣа дн локѣ де аркѣрі аре
ферестре пѣтрате овлѣнѣі, карі корреспѣндѣзъ тотѣ
ла кѣте дѣѣе аркѣрі дн контігнѣчіініле іпѣріорѣ.
Деасѣіра ачестѣі дн зрѣтѣ сѣнт крестеле саз
скѣтеле (clypea) пентрѣзъ днтѣндереа веларіѣлі саз
а пѣнѣзеі челеі марі. Днтрате сѣнт патрѣзъ кор-
респѣнѣзѣторѣ естремітѣділорѣ челорѣ дѣѣе асѣе
але еліпѣсеі. Днтрателе де атѣндѣѣ латѣріле
асѣеі челеі мічі кондѣчеѣзъ ла пѣлѣінареле Чесарі-
лорѣ; еарѣ челе дн латѣріле асѣеі челеі марі
кондѣчеѣзъ дн арѣнѣ. Дн партеа сѣперіорѣ сер-
віѣзъ апоі дн ѣенере пентрѣзъ днтрареа спектаторі-
лорѣ ла сказнеле лорѣ. — Дн іптеріорѣлз амфитеа-
трѣлі дн чнѣѣра де ціосѣ ераз опѣзъ рѣндѣрі де
трепте пентрѣзъ сказнеле сенаторілорѣ, але маѣіс-
траділорѣ ши але Весталілорѣ; ши 14 пентрѣ але
кѣларілорѣ; дн чнѣѣра а дѣѣа ераз дѣѣезѣчі де
рѣндѣрі де трепте, дн а треіа опѣзъ рѣндѣрі лівере,
ши сѣнтѣ портікѣ зече; прѣстре тотѣ 60 де рѣндѣрі де
трепте, ціѣзѣ днпредіѣрѣлз аренеі. Чеі векі днсем-
нѣзѣтѣ кѣ амфитеатрѣлз копрндеа локѣрі пентрѣзъ 87,000
де спектаторі. Днкъѣтѣ пентрѣзъ орнаментеле дн-

лънтръ, не спъне Палърниъ, къ валдъла саз чин-
търъ третелоръ не карі шедеас спектаклоріи, ші
портікълъ свперіор стрълъчеаз де цетте ші де
азръ, прекъмъ ші мъръла челъ де маршъре къ каре
ера дикънциратъ арена, саз аша нъмітълъ подіи;
длтъръ дксълъ се ведеаз парі де іворіс, къ апъръ-
торі товілі, карі се диторчеаз дн църъла ачелора,
ші къ модълъ ачеста дпшелаз фіеръле карі черкъз
съ ле принъкъ къ зигіеле лоръ. Ределеле карі се
дпіндеаз къръ арепъ къ динці де мърімеа зпзі
аратръ днкъ стрълъчеаз де азръ*). — Дн fine
adaцетъкъ къ амфітеатрълъ се аконеріа къ зпъ ве-
ларіъ де пандъ де о мъріме не спектаклорі
де соре спортъ спре а апъра ші де плое.
Спре сконълъ ачеста сервіаз 240 де траві
аратъ динлъзнтръ, ші алді 240 дн афара
амфітеатрълъ, дн партеа свпретъ а едіфіцълъ;
480 де марінарі ераз дксърінаді къ ачестъ лъ-
краре. — Де десънтълъ аренеі ераз карчеріле пентръ
фіеръле селватіче, ші мамінеде печесаре пентръ
дптродъчереа лоръ дн арепъ, прекъмъ ші
пентръ алте сконърі.

Дедікъчизнеа амфітеатрълъ се фкъкъ де къръ
Тітъ, къ тоте къ едіфіцълъ нъ ера днкъ комплі-
нитъ; цюкъріле цінъръ 100 де зіле, атъчці се съ-
пнаръ 50,000 де вестіи селватіче, ші кътева ші
де гладіаторі дші лъссаръ вісада не арепъ; се
дедо ші о вѣтаіе павалъ, каре апоі се репеді
свптъ Доміціанъ, де знде се веде къ амфітеатрълъ
ера констрвітъ аша, ка съ се поте днънда дъпъ
плъчере. Бнеле пърді ла дпчептъ ераз де лемпъ,
ші дн казса ачеста пѣтімі маі адеце опі де фокъ
ші маі вѣртосъ дн дпченділъ челъ маре каре се
дптімплъ свптъ Макрїнъ. Дела ачестъ імперъ-
торіъ дпвоче пърділе містбіте де фокъ се рестав-
раръ дн матеріале соліде, ка съ потъ фі секъре
дпконтра інченділъ.

Дъпъ че се аволіръ цюкъріле гладіаторілоръ
де къръ імперъторіълъ Опоріъ, зрмаръ а се да

* Balteus en gemis, en illita porticus auro,
Certatim radiant; nec non ubi finis arenae
Proxima marmoreo peragit spectacula muro:
Sternitur adjunctis ebur admirabile truncis,
Et coit in rutilum, tereti qua lubricus axe,
Impositos subita vertigine fallerent ungues,
Excutereque ferās; auro quoque torta refulgent
Retia quae totis in arenam dentibus extant,
Dentibus aequatis; et erat, mihi crede, Lycota,
Siqua fides, nostro dens longior omnis aratro.

(Calpurnius Ecloga VII. v. 47).

пъмаі цюкърі де фіеръ селватіче дн секълъ V,
къ тоте къ едіфіцълъ пѣтімі де къртемъріле челъ
марі дпжмплате ла anni 439 ші 480, дксъ тоте
дѣ-зна се реставръ къ чеа маі маре соллічїтѣдіне.
Інвасїзіне лзі Аларїкъ, але лзі Ценсерїкъ ші а
лзі Одоакръ нъ і казсаръ піці о стрїкъчїзне. Пре-
ла ашълъ 523, къндъ се дедеръ челе дн зрмъ
спектакле де фіеръ селватіче ера днкъ невѣтъ-
матъ. Beda не спъне къ дн секълъ VIII, се
афла дн тотъ дпгрецітатеа са. Барваріа чепте-
ніелоръ зрмъторѣ държмъ о парте а ачестъ еді-
фіцъ міпънатъ. Елз фъ трансформатъ дн фортъ-
редъ дн секълъ XI, ші трекъ алтернатїве дн
мжніле Франценанїлоръ ші але Аннївалділоръ, фа-
міліі рївале карі ші дїсптаз possessївнеа ачестъ
monъmentъ. Чешті дн зрмъ дъз дїнеаз днкъ пре-
ла анълъ 1312, къндъ се префкъкъ еаръші дн
пропрїетате пъвлїкъ. Фїїндъ акъмъ де новъ де-
стїнатъ спектаклелоръ, дн анълъ 1332 се дедо
дптръ дксълъ зпъ torneamentъ splendїдъ. Дксъ
къръндъ дъпъ ачееа дпчетъ ачестъ дестїнѣчїзне
позъ, ші престе зпъ спадїъ де 30 де anni фъ аша
де таре пъръсїтъ, дкжтъ ацїзисъ а фі скъвъ
търъ де петрі; ші къндъ се префкъкъ дн спїталъ
ла анълъ 1381, перїссе партеа каре лїпсеште
астъзі дн партеа декъръ Челїъ. — Дн секълъ
зрмъторіъ серві еаръші де матеріал пентръ пала-
целе Romeі, Павъл II. едіфікъ къ петрі дптръ
дксълъ палацълъ де Venecїа, Кардінарїълъ Rїагіо
едїфікъ палацълъ Канчеллѣріеі. Всесмїлълъ ачеста
се імітъ де къръ Павъл III, каре констрві къ
петрі де ла амфітеатръ палацълъ Фарнесе къръ
анълъ 1540. Кlemente X. конскръ арена меморїе
сжндїлоръ Маррѣрі ші пассївнеі Домнълъ
I. Хр. Къ тоте ачестеа Кlemente XI зпмлъ амъла-
креле дн афаръ де мърдърїї спре а естраде салнїтръ,
ші къ петріле аркълзі че се държмаре де кърте-
мъръла челъ маре дн 1703, констрві портълъ
Рїпетта. Амфітеатрълъ рѣмась дн ачестъ старе
sordїдъ ші пъръсїтъ пълъ не тімпълъ pontїфікатъ-
лзі лзі Піз VII, де къръ каре нъ пѣмаі къ се
къръді де мърдърїїле ші де рїнеде де прїппре-
цїзръ, чї се ші реставръ де маі мълте пърді, ші
се дпгърї къ зпъ контрафорте де къръ рѣсърїтъ.
Леоне XII фкъкъ реставрълъ де къръ апъзес ші
челъ де къръ мѣзъ-зі. Піз VIII. фкъкъ алте ре-
пъръчїзнї дпсепнате пентръ консервареа ачестъ
monъmentъ венеравїл, каре дн стареа са чеа рї-
натъ де акъмъ дксълъ спектаклоръ респектъ
къръ ценїлъ антїчїтѣдіі.

Афаръ де ачестъ амфитеатръ mare, mai este
Roma зпзлз микъ, лжигъ висерика сънтеі крчѣ
Іерусалим, зпгѣ къ мързлз четъдѣи лѣи Авре-
анъ, че пѳртъ пзмеле де амфитеатръ кастрене.
аръ дела амфитеатрлз челз венкз, фъзѣтз де
аталіѣс Таврз, дп кѣмплзл Мардѣс, нз с'аз mai
исерватз нѣчѣ тѣкарз рѣнеле, шѣ едіѳѣделе челе
се дшпедекъ кіарз шѣ де термінарея къ секърандъ
локълѣи пѣ каре се дпълдасце. Пздіне зрме се
споскъ де ла скѳла гладіаторіморз, пзмѣтъ Ludus
magnus, дптр'о мѣкъ дістандъ дела амфитеатрлз
плавѣз, де а стѣнга дрѣтлѣи че дъче кѣтръ пѳрта
scinaria. Ассеміне шѣ дела фамѳоса пазмахе а
лѣи Августъ де а дрѣнта Тѣверелѣи дп веніпѣтатеа
пордѣи Портзence; каре дѣпъ дпсѣшѣи мъртсрѣ-
ірея імператоріѣлѣи, авеа 1800 де нѣзіѳре дп лѣп-
іне шѣ 1200 дп лѣдіне, шѣ копріндеа 30 де навѣ
парѣ, шѣ mai мзате алте мѣчѣ, карѣ репрезентаз
пѣтаіа павалъ.*)

A. T. L.

DISSERTATIUNE

asupra folosului, si necesitatii „Scolei de
Dumineci“.

Candu cineva are unu trupu bolnavosu, dator'а
еі face се се incapue de doftorii vindecătoare de tim-
purіu, ca si cumu sotietatile се ingrigescu а аlla
leacu vindecatorіu de defectele morali ce le vedu in
sinulu loru. Acestu leacuі pentru spiritu lu in-
tinde Crescere,si 'lu nutresce Scѳla. —

Scѳla pѳte се sucresca Bisericeі, patrieі, si na-
tioneі noua generatiune. — Inse precum pomulu —
parasindu Scѳla de pomi inca nu pote се produca
fructuri, de nu va fi supusu unei ne'nterupte grig-
intie: intocma pranculu in Scѳla este numai una
plantutia fara de fructu, care singuru in Scѳla de
Dumineci pѳte се castige deplina desvoltare, prin
urmare scѳla de Dumineci e orescumu urmaritoria
si parte intregitoare а celeі elementarie, in catu се

*) Navalis praelii spectaculum populo dedi
trans Tiberim, in quo loco nunc nemus est Caesa-
rum, cavato solo in longitudinem mille et octingen-
tos pedes, in latitudinem pedum mille et ducentum,
quo triginta rostratae naves triremes et quadri-
mes, plures autem minores inter se conflixerunt.
(Inscriptio Ancyrana. Tab. IV lin. 43, 44 si 45.)

pѳte dice: ca barem pe sate totu folosulu scolei
elementarie fara а celeі de Dumineci се preface in
fumu; celu ce ar' reproba aceasta, condemnedia si
pe ceea alta; — caci intrebu: pentru ce este atatu
de lipsa urdirea scolei elementarie? Pentru ce се
debuiesca comunitatea а sustienea unu invetiatorіu?

Pentru ce atatea svaturі, indemnari „singurite
prunciloru! — се invetia legerea, scrierea cu
litere feliurite sumuirea, deca in etatea de 12 ani
parasindu scѳla tote le seuita? Si deca atunci, candu
cele in Scѳla invetiate catu de catu aru in-
cepe а le intrebuintiare, asia stau pe palestra
vietiei ca cum n'ar fi fost. Au nu scopulu
principalе alu invetiatureі este cultura inimei?
en privesceti invetiaceii, cu carii in scѳla elemen-
taria atata ai necajitu? Carii cu asia dulci speran-
tie teau nutritu? Cautai dicu peste 5—6 ani, abia
vei cunosce intr'insii pe invetiaceii tei; in locu de
pruncii cei blandi vei da peste unii tineri obraz-
nici, or desfrenati. — Au nu cu durere debue се
esperedia unii ca totu acei invetiacei, carii
canduva in Scѳla elementaria despica respunsurile
cele mai pline de bucuria din studii mai tardiu
abia sciу cevasi? Aceia, а caroru manuscripte се
privia cu una dulcetia, ajungundu а fi mari, candu
adeca mai bine aru putea indebuintia scrisorea,
nici una bѳba nu sciу scrie, si dearendulu la alegerea
judelui Comunale, abia poti gasire omu, care се
scia scrie; si candu cutare documentu ar' fi selu
suscria mai multi, atunci notariulu се fia omu de
а le direge mana, pentru ca catu de cu greu се
pota trage pe elu una cruce de domne ajuta! —
Aceia, carii canduva era deprinsi in sumuire, mai
tardiu uita si numerii, si candu in vietia се
lipsescu, su' siliti а numera pe degete, seu neajun-
gundu cele diece degete ca omulu din poveste trage
si calciunii, ca се іea in stema si degetele picio-
reloru, si cu ajutoriulu acestora mai pe usioru
се pots numera. Seu deca nici acestea su destule,
atunci in locu de numeri sierbescu si grauntiele,
Dara pentru aceea au invetiatu sumuirea? Pentru
aceea au rosu tabela si spongia? — Scѳla ele-
mentaria despartita de ceea de Dumineci este
fara nici unu scopu. Cine pѳte се si denege in-
semnatarea acesteia? Asia dar au debue а concede
folosulu Scѳlei de Dumineci, au cine о condemne-
dia pe aceasta, debue ce condemnedia si pe ceea
alta, ceea ce ar fi una absurditate.

Inse nu numai este de mare insemnatate, dar

si de lipsa scola de Dumnezi; pentru ca de aici esu tatii de familia, si mamele, ce voru sucesce una noua generatiune; nu e lipsa dara, ca aceia ce mane poimane voru avea de a cresce, mai nainte de tôte insusi se fia bine crescuti? Au nu e de lipsa, ca mai nainte de a fi sburataciti se resune in urechile loru nencetate admonitiuni? — Numai estumodu se pote si ajunge doritul scopu; — Scôla de Dumnezi dara estindenduse peste mai multi ani si din aceasta privintia e folositoria si impaciuitoria atatu pentru privatii catu si pentru cei ce voiescu a se casatori; usioru e apoi a da si invetiatura de casatoria la atari juni, carii din Scôla de Dumnezi pasiescu invetiati, era intruna clipa nu le poti tôte sufla.

Folosulu celu mare, ce riuredia din Scola de Dumnezi se vede si de acolo, ca in Scôla elementaria prunculu nu cunosce vederatu obiectele ci naintea lui tôte se paru intunecôse; din contra judicata acoloru ce frecuentédia Scôla de Dumnezi cu propasirea etatei mai virtosu se desvôlta; — acele obiecte pe care ca pruncu nu leau bine intielesu acum mai bine precependule pe vecie si le insemna; in aceasta etate nu atata pentru Scôla, catu pentru viétia invétia. (Va urma.)

V. P. Satumeriauu.

Sa invetiamu jucandu-ne!

CONTRASTURILE IN VIATIA.

(Din anotatiunile unui Filosofu ce si a uritu viati'a.)
traducere libera, din C.

Omulu in tota viatia sea pre totu-indene se lovésce in contrasturi: acestea bineventédia pre plinulu de sperantia nou nascutu, la léganu; — si abé lu relasa atuncéa candu dup'o, lupta indelungata cu fatalitatile vietei, se pogora in mormentu.

Noi intr' atata ne am dedatu cu contrasturile, catu adese ori nece ne reflectamu la ele; macaru ca acelea fundédia patimele, luptele si dorerile. — Voiu descrie acia órecate contraste, spre a le resbona eu in locu de ironia sortei.

Disa comuna: „omulu pasiesce, intra in lume.“
salva venia, este mentiuna! ca pre elu ilu impingu,

elu imboldescu, elu mana in lume, si acéstea tôte ca nesce preambule ale patimiloru sale in lume. Cu mare grige invetia pre baietu a ambla, ca apoi in tóta dioa 6 óre intregi se siedia pre bancele scolei.

Mam'a versa lacrimi de bucurie la anteia ganguaire a baietului seu; inse abia invétia a vorbi, si apoi ii demanda tacere.

Abia se desvôlta baietulu, apoi elu invetia limbi mórte — lenga care uita dulcea limba mamesca. Ilu invétia datinele si moravurile populi-loru si ale staturiloru de multu mórte; si negrigescu datinele presente. Ilu facu a se suflca dupo prudentia; si numai elu nebonescu. Voiescu alu face intieptu, apoi ii arata ca ilu scie nemica. Ilu invétia matesea; si totusi smentésce calculele vietei.

Candu e June, scutura pulberea scolastica de pe petiore, si espasiesce in lume. Enca e unu ce incarcatu de sperantia, e blandu tenerelu si totusi e inainte plenu de poesie. Anim'a lui e la tote cascata ca si marea lume, si iubésce a fi insielatu. Repetitele insielatiuni ii invescu sufletulu cu scortia; acum esi afla unu amicu credintiosu — inse elu cu peptulu seu celu inlemnitu, inchide usi'a animei sale unde aru tribui se o deschida. — Anim'a, libertatea si fericirea vietei, tôte le încréde unei mueri, unei nestatornice mueri. Se lauda cu poterea sea, candu si de catu patimile sele este mai nepotintiosu. Pe sene se numésce Domnitoriulu tuturoru creaturiloru, apoi ilu insusi e sub Domnia unei formose cochete seu domnitóre muéri de casa.

Pre femeie spre tote o invétia, numai spre ce ar tribui nu. Pre ea care cand-va va avé a planta in sufletulu fetului seu elementele culturei si ale intieptiunei, tocmai din respektulu culturei spirituale o negrigescu. Divisa ei se latiesce numai spre Papusi, si impletirea caltiuniloru; si apoi nu e mirare daca cand-va si pre maritul seu asia lu tratédia, ca pre aceste. Tota invetiatura i este a invétia literile; ca se póta citi maritului seu testulu. — A juca-salta; ca si in casatorie se faca salturi. — A ferbe; ca se presarédia zama maritului. — Ajunge versta de fetiora, si recunosce ca acesta e fórte onoravera; si totusi dorésce a o parasi catu mai curendu. — Se face nevéstia; si voésce a reprezenta Barbatu. — Se face mama; si apoi crescerea baietului seu o încréde mercenariloru, in

catu e corporara, era in catu e morala adese ori ignorantiloru si siarlataniloru.

Natura o au compusu formosa si incantatore pre femeie; apoi moda o scote din forma. Femeile genulu seu elu numescu „formosu“! — si apoi pre consortile sale le tienu totusi de urite si diforme. — Li urita tragerea pulberei de tabacu; si totusi forte multu dau maritiloru sei de stranutatu. — Li uritu fumatulu tabacului; si Domne! de cate ori afuma si defuma pre barbati. — Condemnadia betia; si totusi le place a vedé pre barbati bieti de amoru. — Nu le place daca cine-va le contradice; apoi ele custau totu din contradictiuni.

Ori in catro cautamu in viatia, contrasturile pretotindene le aflamu: meserulu asuda, ostenesce; ca avutulu sa pota secera. — Celu Betranu aduna vistieriile, ca spre vecie sa le parasésca. — Omulu literiloru vinde opurile sale; ca sa inavutiasca cu éle pre Bibliopola. — Poeti, compusatori, actori, amagescu pre Publicu; apoi folosulu elu eulegu alti, — vedi bine ca nu in tiera. —

Si asé in midioloculu acestoru contrasturi ajungemu la meta peregrinarei. — Omulu more; ca dincolo de mormentu sa inviedie spre o viatia noua. —

De sub Dumbrava $\frac{7}{5}$ 1856.

ГЕОРГИЕ ФИЛПЕСКУ

Банкетс милитарс.

(Din „Zimbrs“)

Сънтс зиле де долиз ши зиле де възкріе, пе каре о царь ле ресимте дн инима са. Zioa de 18. Августс 1854 а decartъrei miliciei moldovene, есте зна din нмерзл челорз din тѣ; zioa de 18. Mai 1846 есте зна din нмерзл челорз де ал доиле. Mai doi ani се апроие де кѣндз, дн зрма нефастеи зилі а decartъrei, ши а знеі арестъри де шесеспрезече зиле, амз въззтз дн 3. Септемврие стзлсз din сінзл патрией ши де сѣвз скзтзл лецилорз поастре пе тѣпързл Канітанз де артилеріе Георгіе Філіпеску ши трекутз din коло де Прѣтз. Знеі пѣтери formidable, знеі арбитрарітѣдї некаліфікате, че нзтеа фаче о царь цетѣндѣ сѣвз ши де ваіонете? Еа аз протестатз din инима са стрѣмѣтѣдїреа кз каре о ловеа стрейнзлз, ши Дѣмнезлз дрептѣдїе асѣзї о тѣлгѣ!

Амз въззтз пе солдатзл Патрией, пе конфра-

теле пагізней, пе амікзл тез дн зїоа рѣдїкѣрей сале, трїмїдїндзл ка пе знз прїзонїерїз, ши днпре ланкрї, теле де дѣрепе че аз кѣрсз де ла тѣлдімеа че д прївіа, амз аместекатз ши пе але теле, кѣчі ес. корта лзі де сѣвз арме днтїнсе ши тречереаї несте Прѣтз, лѣса днпре Молдо-Ромѣні знз семналз ковїторїз деспре соарта лзі.

Зїлеле де дѣрепе ши де днгрїжіре аз трекутз ши дн локзл лорз сосескз зїле де възкрїе, зїле де сѣрѣкторї ши де манїфестъри пагізпале; днпре ачесте днсѣм пѣтз зїоа де 18 Mai а днтърпѣре Канїтанзлз Філіпеску. Консодїї сеї де арме дн 20. с'аз грѣвїтз а сѣрѣкторї пе вравзл лорз компанїонз; знз банкетз дн грѣдїна лзі Пеїстер фз датз дн опорзл ачелзїа, ал кѣрзїа карактерз аз опоратз нѣтеле солдатзлз Молдо-Ромѣнз, днкутз історїа кз дрептзл ва днсемна дн пагізіле сале „кз дакѣ солдатзл фз дн пензїндѣ де а опзне арма са, ел опзсѣ тѣрїа де фѣрз а карактерзлзї сѣв.“

Тодї офїцерїї молдовенї афлѣторї дн канїталз кз вауда мїлїтарѣ, дн сїнзл знеї грѣдїнї фѣр. тоаце ши сѣвз знз черїз лѣмїносѣ ш'аз манїфестатз възкрїа лорз. Знз тоацтз се днкіпѣ май днтѣї Прїнчепелзї Домнїторїз Грїгорїе Гїка пентрѣ респлѣтіреа фѣкзтз Канїтанзлз пайтїндзл ла рангз де Маїорз ши градїфікѣндзл кз 800 галбенї. апої знз алтзл дн опорзлз Шефзлзї ши ар. матей пѣтѣнгене, ши знз ал треїлеа дн ачел ал днгр'зпїрей прїнчїпателорз. Ачестз днн зрѣтѣ порнїтз май кз деосевїре днн днфолькѣратѣ дорїндѣ а знзї сїмдїтѣнтз патриотїкз ши націоналз, сїмдїтѣнтз лїнз де сѣвлїмітате транспортѣ тѣлдімеа сѣрѣкторїтоаре дн челз май палтз ентзсіастѣ: трѣаскѣ дарѣ армата Молдовап че днтр'о манїфестаре аша де фѣрзтоасѣ дншї ростї адеварата са дорїндѣ політїкѣ!

Ної сѣптѣмз деплїнз ковїнші кз есемплзл Д. Філіпеску, нз есте сїнгѣрз дн армата поастрѣ, ши опорзл че і аз датз елз, длз прїмі кз зтѣла възкрїе май маре кз кѣтз кѣпоаште дн инима са, кз знз сїмдїтѣнтз ка алз лзі, есте о зестре а конфраділорз де арме.

Сѣрѣареа Філіпескулзї с'аз днкеїетз май дн теззл попцеї; кз тѣзїка дн фѣрїте де ла грѣдїнѣ с'аз днтърнатз пе цосз; аз трекутз Копозл, ш'аз їнтратз дн канїталз дн сѣнетзл кѣпѣрїлорз, Ераз знспрезече оаре ши страделе Іашїлорз се дндесзїаз де тѣлдімеа че алерга днн тоате пѣрділе спре а vide пе ерѣла сѣрѣкторей. Черїзл

се аконерісе де поврі гроші ши флцерьл спър-
гъндз днтънічїмеа чеа гроасъ а лоръ лѣміна дїн
къндз дн къндз, спъгъндзне къ дїн сїнъл днтъ-
перїкълзі есъ лѣміна, ши дїн алъ дърепї възкрїа.

Съ нї възкрътъ даръ къчї пердѣтъ ера дн
пътънтъл стрейнълзі ши віеузіва дн сїнъл патрїей
ши алъ пацісней сале!

D. Гъстї.

ПЕРИКОПЕ

din хронїка Романїлоръ
de

Georgie Шїнкаї de Шїнка.

(Каре днчене дїн анъл 86 дъпъ наштереа Домнъ-
лзі Хс. ши се а сфърші дн анъл 1808, дн каре
аз днченът а се тїпърї. Дн Молдова тїпърїтъ прїн
градїа, Domn. G. A. Гїка свѣтъ редакція D. Інсп.
скбл. Молдовїї. А. Т. Лаврїанъ, анъ 1853.

Анїї 103 ши 104. Каре с'аз днтънїлат
днтръ ачештї дої анї, пентръ ачееа ле
скрїз, ши пн днїнїте къ къвїнтеле лзі Dion Kaccїe,
ка съ се vadъ къ кътъ кредїндъ с'аз фост зїс
ачелеа, каре се къпрїнд дн Історїа Романїлор
партеа 2. §§ 4. 5. Аша даръ Dion зїче: „Кънд
се фак ачестеа, іатъ віне весте, къ Декевал тълте
фаче днпротїва пъчїї; къштїгъ арте, прїметнте пре
чей фъцїдї, днтъреште четъцїле де прїн прецїзр ле
дндеатпъ прїн солїї сїї ла ръскоалъ, ши пре чеї
че п'л аскълтъ, дї предеазъ, ши къ пълъ акъта
днкъ аз къпрїне о парте а дїнътълзі Іазїцїлор,
каре днзадар о аз черът ачештїа дъпъ ачееа дн-
дъръпт, къ Траїан пз лї о аз днторс.

„Пентръ прїчїнїле ачестеа, Декевал де ла
Сенат іаръші с'аз цїздекат протївнїк Романїлор.
Іаръ Траїан днсътї, ши пз прїн повъдзїторї, аз
їспревїт ачел ресвоїз, ши тълкар къ Декевл ера
къ тълт маї слав, де кът Траїан, тогъші пзцїн
аз фост де пз л'аз оторът пре ачеста къ вігле-
шгъ; пентръ къ Декевал аз трїмїс дн Месїа дн
кїп де фъцїдї пре знїї, каръ съ отоаръ пре Траїан,
ла кареле ши де алте орї, даре маї въртос дн
времеа де ръзвоїс ера токма словод а днтра. Чї
ачей дн кїп де фъцїдї н'аз кътезат а фаче ачea
фъръ де леде, пентръ къ знъл дїнтре дънїї, дъпъ
че аз къзът дн пренъс, с'аз прїне, ши тръгъндъсе
ла тълчї, аз дескоперїт віклетшгъл. Дечї Декевал

пре Лонгїн повъдзїторїл Романїлор, кареле
фоарте днвъдът дн мештешгъл де оасте ла атъ
л'аз адвс (прїлецїнд, ка кѣм ар вреа съ факъ
ле ар порънчї) кът аз терс ла дънсъл. Пре ачештї
дъпъ че аз терс, аз порънчїт де л'аз легат,
днїнїтеа тѣтърор л'аз днтреват де сфатърїле
Траїан; чї нїмїка пѣтънд скоате дїн гъра лзі,
порънчїт с'л деслеце, ши ла днкїсоаре с'л дн
аної саз ръгат прїн кърдї лзі Траїан, ка пентръ
словозїреа лзі Лонгїн съ се днтпаче къ дънсъл,
кързїа Траїан аша і-аз респънс, кът с'аз вълъ
нїчї а преа предзї пре Лонгїн, нїчї а п'л вълъ
дн вре о самъ, ка пре знъл а къї тоарте п'о
вреа, даръ віеада днкъ пз о преа пофтеа. Каре
пълъ кънд ле аз сокотїт Декевал ши аз черчетат
че ар тревзї съ факъ. Лонгїн вълд венїнъл кареле
къпътасе аз търїтъ.

„Днтр' ачееа Траїан аз фълът pod de пеатръ
престе Дъпъре, де каре ез сїнгър пз пот дестъл
а тъл мїнъна. Къчї тълкар къ аз фълът Траїан
маї тълтелъкрърї мїнъпате, дар подъл ачела пре тоате
ле днтрече, фостаз фълът пре дъв-зочї де стълнї
де пеатръ чїоплїтъ, ши дн патръ корърї тълїатъ:
фіе-каре стълн ера афаре де темейз дналт 130
де нїчїоаре (математїчештї), лат 60 де нїчїоаре
ши ера стълнїї депъртадї знъл де алтъл 170 де
нїчїоаре, ши къпрїнїші къ волте пе деасъпра. Кел-
твеала фълътъ пре подъл ачеста аз фост неспъсъ;
дар пентръ ачееа аз фост подъл маї мїнънат, пентръ
къ с'аз фълът дн ржъ вълътрос, ши плїн де
тоалъ, ши пентръ къ апа ржълзі пз с'аз пѣтът
авате днтр' алтъ парти. Іаръ ез пз пентръ
ачееа ам спъс лъдїмеа ржълзі, пентръ къ доаръ
ар фі преа таре, (къчї знеорї кънд днндеазъ, де
дозъ ши де треї орї днкъ е маї таре) чї пентръ къ
атъта есте дн локъл ачела, каре е чел маї днтъст,
декът каре маї де'ндътпъл, де а фаче pod, лок алтъл
пз с'аз афлат, дн кареле къ кът къръ ржъл дн
лат дн маї днтъст, ши іаръші дн днтъс дн
маї лат, къ атъта къръ маї ренеде, ши е маї афънд,
че днтъреште грештатеа чеа де а фаче pod. Дн
каре лъкръ месне се поате днделеце нїма чеа
таре а лзі Траїан.

„Подъл ачела позъ пз не есте де фолос, аїчї пз
се трече пе дънсъл, чї стаз стълнїї пзмаї де фалъ,
ка ши кънд ар фі акъта фълъдї, ка съ се къвоаскъ
дїнтрїнїшїї, къ пз есте че н'ар пѣтеа фаче мїнтеа ото-
неаскъ. Траїан аз фълът подъл ачеста, къ се темееа, ка
пз къва днпїгънд Дъпъреа, съ се порнеаскъ врепн

ръвоіз аспра Романѣлор челор дѣнокѣл; каре де
штва с'ар дѣтѣмѣла, съ поатъ лесне трече оштѣле
престе дѣнса. Чи Adrian темѣндѣсе, ка нѣ кѣтѣва
варварѣи оторѣнд пѣзѣторѣи подѣлѣи, маѣ лесне съ
треавѣ дѣ Месѣа, аз порѣнчѣт съ ресѣнеаскъ пѣр-
дѣле челе деасѣпра подѣлѣи. Дрепт ачѣеа Траѣан
дѣпѣ че аѣ испревит подѣл, аз трежѣт Дѣнѣреа;
аноѣ маѣ тѣлат фѣрѣ де примѣждѣе, де кѣт дѣ
гравѣ с'аз оштѣт, шѣ де авае аз дѣвинс.¹

Іагѣ! кѣ Dion Cassie адриат скрѣе, кѣм кѣ
дѣтѣи: пре Lougin повѣдѣиторѣл Романѣлор нѣ
Траѣан лав трѣмѣе, чи Декѣвал л'ав дѣшелат ла
сѣне; а доза: апа Дѣнѣрѣи нѣ с'аз авѣтѣт де ла
патѣка са; а треѣа: подѣл н' аз авѣт 24 де сѣлѣни,
чи нѣмаѣ 20; а патра: нѣчи с'аз фѣкѣт нѣмаѣ дѣ-
трѣн анѣ, прежѣм Калѣсѣе дѣкѣ аратѣ²).

Дѣкѣтѣи десѣре Іазѣи, кѣрѣра Траѣан нѣ ле
аз дѣторѣе партеа дѣнѣтѣлѣи, чѣе прѣи Декѣвал кѣ-
прѣнѣсѣ, кѣ еѣ стѣпѣнеа тот пѣтѣнѣтѣл, кѣт се кѣ-
прѣнде дѣтре Дѣнѣре, Тѣсѣ, мѣнѣиі Карпатѣлѣи шѣ
апа Гранѣлѣи³), адекѣ: тоатѣ партеа Бѣгарѣеи
чѣе де кѣтрѣ Пешта, кѣтѣ се кѣпрѣнде дѣтре нѣ-
штѣле отаре; шѣ кѣ еѣ дѣ времѣеа ачѣеа дѣкѣ нѣ
ѣра сѣнѣшѣ Романѣлор, фѣрѣ нѣмаѣ кѣт ле ѣра
содѣ; пѣнѣтрѣ кѣ Траѣан аз фост чел дѣнтѣи кареле
аз лѣдѣт шѣ дѣтѣнѣ стѣпѣнѣреа Ромѣи престе
Дѣнѣре⁴). (Ва ѣрма.)

¹) In Traianum. ²) In opere Chron. ³) Claud.
Ptolemaus Lib. 3. cap. 7. ⁴) Aurelius Victor in
Breviario Rer. Rom.

К О Т Е І І

Сѣ пѣзаскъ сѣнтѣлѣ де ачѣи кѣѣеи
Че ле дѣде лѣтѣеа нѣме де котѣи.
Де кѣтѣва съ 'нѣтѣмѣла а дѣтра 'нѣавѣорѣ
Ла вѣо домпѣшоарѣ с'аз ла вѣрѣнѣ дѣнѣорѣ,
Тоатѣ зѣва латрѣ кѣратѣ кѣарѣ ла вѣнѣтѣ,
Сѣ рѣпѣдѣ сѣ мѣште фѣрѣ де кѣвѣнтѣ;
Шѣ де шѣ дѣн фѣре, сѣнтѣ слави, шѣчи де трѣнѣ,
Дѣнѣсѣ еѣ пѣтере, кѣрѣдѣ, кѣ аз де лѣнѣ,
Іарѣ че нотѣ аѣнѣнѣде, шѣнѣи кѣарѣ. нѣ гѣндѣсѣл,
Амѣ ла аста-ѣксѣмѣлѣ се вѣ повѣстѣскѣ:
Бѣнѣ воѣерѣнѣ одатѣ авае сѣлѣнѣнѣне,
Кѣрѣдѣадѣ сѣ нѣнѣ дѣ орѣ каре кѣнѣ,

Шѣастѣ рѣтѣчѣре дѣлѣ фѣчѣеа сѣ дѣе,
Лѣнѣгѣ елѣ, дѣ нѣрѣви, котѣи о зѣрѣе;
Кѣчѣи, зѣчѣеа воѣерѣнѣлѣ, кѣ котѣнѣлѣ арѣ
Дарѣ, ка сѣ арѣте прѣи а са латраре
Пѣ ачѣла, каре катѣ сѣдѣи рѣпѣсѣкѣ
Чѣнѣстеа сѣлѣ авѣреа, ч'о аѣ пѣрѣндѣсѣкѣ.
Хѣитѣле тѣрѣватѣ асте ле афлѣсѣ,
Шѣи да ла орѣ чѣнѣ че дѣтра дѣ касѣ,
Шѣнѣндѣ маѣ кѣ самѣтѣ кѣ-о аша зѣрѣаре,
Лѣ сѣ рѣспѣлѣтѣнѣте прѣи вѣнтѣ, десѣтерѣаре.
Нѣшѣидѣ дарѣ де домпѣлѣлѣ де: тѣлѣхарѣи, шѣ фѣарѣ,
Сѣрѣвиі чѣи маѣ сѣнѣчѣрѣ ѣрѣлѣ дадѣи афѣрѣ.
Шѣи мерѣгѣлѣ, дѣфекѣте не фѣнѣндѣ прѣвѣте,
Тѣрѣвилѣ тошѣеи мерѣѣеаѣ кам сѣчѣте.
Бѣнѣ тѣлѣхарѣи де фѣрѣнѣте, че шѣ прѣи кѣтѣнѣе
Сѣнтѣ ка шѣ 'н ѣрѣнѣлѣ, зѣнде аз рѣнѣтѣе,
Афлѣ стравѣганѣда астѣ воѣереаскъ,
Шѣи 'н ѣа вѣде кѣнѣлѣлѣ сѣ се фѣлодѣсѣскѣ,
Кѣтѣнѣле дѣнатѣ маѣи шѣи маѣи тѣрѣнѣте
Лѣзѣндѣ сѣтѣмѣдѣи дѣнѣтрѣ аноѣ дѣрѣнтѣ дѣ кѣрѣте.
Кѣтѣишѣи сѣрѣнтѣнѣи сѣ рѣпѣдѣ дѣнѣгравѣ,
Хѣнѣлѣлѣ дѣнѣсѣ арѣнѣкѣ лѣрѣлѣ зѣнѣ осѣ спѣре тѣреавѣ.
Дѣпѣ ачѣла алѣтѣлѣ шѣи кѣ-аша зѣрѣаре,
Кѣнѣи-авѣндѣ че роадѣ стѣлѣ дѣ нѣмѣшѣкарѣе.
Аха! іагѣ отѣлѣлѣ, сѣнѣиорѣшѣлѣлѣ зѣчѣ,
Плѣнѣ де вѣкѣрѣе, іагѣлаі аѣчѣ.
Іагѣ ачѣла каре сѣфлѣгѣшѣи дѣрѣштѣе,
Вѣнѣлѣ фѣратѣ-авѣреамѣи де о кѣрѣнѣштѣе,
Хѣнѣлѣлѣ дарѣ атѣнѣчѣеа фѣрѣ-анѣерѣде-о клѣпѣ,
Маѣи дѣнтѣишѣи олѣнѣгѣ плѣнѣ о анѣкѣ;
Аноѣи дѣпѣ ачѣеа лѣкѣрѣрѣи де валѣаре,
Че гѣсѣнѣте стрѣнѣѣе фѣрѣ дѣнѣдѣекѣре.
Кѣчѣи дѣндѣрѣнѣ воѣерѣнѣлѣ фѣчѣ ларѣтѣ шарѣ.
Сѣрѣвиі котѣишѣи нѣи даѣ аскѣлѣтаре.
Чѣи дѣн тѣнѣ де фѣрѣка хѣитѣлѣорѣ тѣрѣватѣ,
Хѣитѣле дѣн прѣчѣнѣи кѣ аваеа вѣкатѣе.
Кѣ аша манѣерѣ шѣи адоза оарѣ.
Ла воѣерѣнѣ тѣлѣхарѣнѣлѣлѣ тѣрѣсѣ дѣнѣтрѣо сѣрѣ.
Дѣнѣсѣ астѣ даѣтѣ кѣарѣ дѣлѣ шѣи сѣгѣрѣнѣтѣ,
Сѣи фѣи вѣзѣтѣ фѣратѣ котѣишѣи 'н зѣрѣтѣ
Зѣкѣндѣ не сѣлѣ гѣрдѣрѣи лѣшѣнѣадѣи де фѣоамѣе
Дѣнѣпрѣшѣкадѣи кѣи пѣнѣтрѣ шѣи лѣзѣдѣи не гоанѣе,
Цѣарѣи фѣи фостѣ зѣлѣ мѣлѣ, аѣи фѣи плѣнѣсѣ де жалѣе,
Де тѣкѣлошѣеа астѣорѣ анѣмѣале.

(D. M. P.)

Г. Т.

ЛА МАЮРЪЛ Г. ФИЛПЕСКЪ.

Къндъ кивітка твскълеаскъ
Dintre noi te redica,
Tođi din inimă frъдеаскъ
De дърере лъкръта.

Іаръ тъ, враве остене!
Не тiранii тѣ враваi,
Ші вравъреi Молдовене
Drentъ врташъ те аръгаi.

Фрацii тѣ къ вѣкріе
Ази љи враде те прімескъ,
Ші сълтъндъ де веселіе
Тоđи акътъ вепкетъіескъ.

Къндъ ешиаi din скътпа'цi дѣръ
Тъ лъпцеаi de coарта са,
Къчи аi фостъ лъсат'о 'n фѣръ
Ш' ажъторіъ нъi пътеаi да.
Трісте тiмъвріе-ачеле!
Неаръ съвеніреа лоръ,
Пъргаторіъ фіе еле
Ънъi дълче вiиторіъ.

Тоđи акътъ къ вѣкріе
Л'ачелъ вiиторіъ дiнтескъ,
Ші de-ачеа'н веселіе
Ші воіошi вепкетъіескъ.

Къндъ стръініи планъ фъкръ
Оастеа поастръ а лъа,
Фрацii тѣ къракъ авъръ
Фъдiшъ а се револта.

Кръчи ші семне de търiре
Поате аi фi къпътатъ,
Даръ тъ ла непорочіре
Ші ессiлъ те-аi девотатъ.

De ачееа'н вѣкріе
Тоđи љи враде те прімескъ,
Ші къпрiнни de веселіе
Ціе љцi вепкътъіескъ.

Тревъіа а те съпъне,
Къчи, ваi! тiмъл нъ ера
Съ пътемъ фаче съ съне
Арта каре'н тъні не ста.
N' авъ локъл сез Ромънъл

Љитре ошти љитпърътешти,
Съ'ши алеагъ не пъгънъл
Ші съ аi че съ прiвешти.

Фрацii тѣ къ вѣкріе
Аша тiмъврі ле дорескъ
Ші d' ачееа 'n веселіе
Тоđи акътъ вепкетъіескъ

Љисъ Dъmnezeз челъ шаре
Ла noi дълче с'а зiтатъ,
Ші къ аеръ de'ндъраре
Скътъл сез не-ав арънкатъ,
Orizonъл не арагъ
Вiиторъл че вiсъмъ,
Къ ал постръ вiсъ о датъ
Ші 'нтърпареа та сервънъ.

Ачестъ вiсъ de вѣкріе
Тоđи аевѣ љл прiвескъ;
De ачееа 'n веселіе
Тоđи акътъ вепкетъіескъ,

Фрацii тѣ тоасте'нкiнъ,
Ціе ші 'n зпiреа лоръ;
Къчи ла тоđи іnіма пiнъ
Есте-акътъ de ачестъ доръ.
Ші оштеанъл прiн зпiре
Поате'н љпте-а стрълъчи;
Къчи н'ар къпъта търiре
Ne пъгъндъсе зпi.

Тоđи дорескъ къ вѣкріе
Ънъ ларгъ лагъръ Ромънескъ,
Ші љи љпгъ веселіе
Л'ачестъ доръ вепкетъіескъ.

G. Ciop.

„D-сале G. Ciop.

Amice!

„Inіma кътръ іnімъ се іnеште къндъ о сълтъ
datorіе кіатъ не тоđи а фаче жертѣе пентръ па-
тріе, каре жертѣе атънчi сълтъ маi зшiре. Поете
amice! тъ, ка ші оштеанъл аръдi астъзi сіmцiреа
та: зпъл љшi фаче datorіеа; алтъл о къптъ; къ
тоđи сервімъ ачеіешi кавсе,

Пріимеште фръдештіле теле љтвръдошер
„24. Maіs

„Maіor G. Filipeस्कъ.“
Din „Stеza Dъvъrіi.“